

πὸ τοῦ θρόνου ἐκείνου ὠμίλει πολλάκις πρὸς τοὺς προσερχομένους καὶ ἐξηγγέλλε τὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ κηρύγματα ὁ πληρεξούσιος τοῦ κυριάρχου. Ἐν αὐτῇ ἐγίνοντο αἱ τελεταὶ καὶ αἱ δεξιώσεις τῶν ἐορτασίων ἡμερῶν. Ἐν αὐτῇ περιεβάλλοντο τὸ παρὰ τὴν οἰκονομίαν οἱ κρινόμενοι ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἄξιοι νὰ προχειρισθῶσιν ἱππότες τοῦ τάγματος τῶν Ἀγίων Γεωργίου καὶ Μιχαήλ, ὅπερ εἶχε συστήσῃ ἐπί τηδεις εἰδικῶς μόνον διὰ τοὺς ἐν τῇ ἰονίᾳ ὑπηρεσίᾳ εὐδοκίμουνας καὶ διαπρέποντας ἐγγυφίους ἢ ξένους. Ἐν αὐτῇ ἐγίνοντο τέλος ὅλαι ἐκεῖναι αἱ ἐορταὶ καὶ αἱ πανηγύρεις, ὧν εἰκόνα διέσωσεν ἡμῖν ὁ ἱστοριογράφος τῆς Ἑπτανήσου Χιώτης, περιγράφων ἀκριβῶς μίαν τοιαύτην περιβολὴν παρασκήμου, δι' οὗ εἶχε διαταχθῇ ὁ τότε πρόεδρος τῆς Γερουσίας (ὅστις καὶ μόνος εἶχε τὸ δικίωμα τοῦτο) Σπυρίδων Φωκᾶς Στέφανος νὰ κοσμήσῃ τὸν κατὰ τὸ 1849 ἀρμοστήν Οὐάρελ, ἀμειβόμενον διὰ τὴν καταστολὴν στάσεώς τινος ἐν Κεφαλληνίᾳ.

«Ἡ αἰθούσα, λέγει, τῶν ἀγ. Γεωργ. καὶ Μιχαήλ ἠνοίχθη περιανῶς κοσμουμένη περὶ τὰς 12 ὥρας. Ἡ αὐτοῦ Ὑψηλότης ὁ Πρόεδρος τῆς Γερουσίας καθήμενος ἐπὶ τοῦ βασιλικῷ θρόνου καὶ περιτοιχοῦμενος ὑπ' ὅλων τῶν παρὰ τὴν οἰκονομίαν ἱπποτῶν Ἰονίων καὶ τοῦ λαμπροῦ ἐπιτελείου ἐδέχετο τὸν παρουσιασθέντα ὑποψήφιον τοῦ τάγματος ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ θρόνου. Προηγούντο δ' αὐτοῦ ὅλοι οἱ μεγάλοι ἀξιωματικοὶ τοῦ Ἰονίου Κράτους, δημοσύμβουλοι, καθηγηταί, δικασταί, πρόεδροι, ἐφέται, τὰ μέλη τοῦ ὑπερτάτου συμβουλίου, ἐλεγκταί, ταμίαι, γραμματεῖς τῆς γερουσίας καὶ γερουσιασταί. Περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον δὲ τοῦ ἀρμοστού ὅλοι οἱ μεγάλοι ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυτικοῦ, ὁ ἀντιστράτηγος τῆς ξηρᾶς, τὸ ἐπιτελεῖον, συνταγματάρχαι, ταγματάρχαι, διαγγελεῖς καὶ λοχαγοί. Λόχος δ' ἐπιλέκτων κατὰ τὴν εἰσόδον τοῦ παλατίου ἐπρόσφερον τὰς τιμὰς πρὸς τὰς προσερχομένας ἀρχὰς καὶ μεγάλους ἀξιωματικούς, πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς. Ὁ ὑποψήφιος συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν ἐμβλημάτων τοῦ τάγματος καὶ κήρυκος καὶ τοῦ γενικοῦ γραμματέως κόμης Δουσμάνη, γονυκλινῆς ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ θρόνου, ἔδιδεν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου παρὰ τῷ ἀρχιερεῖ, ὅστις ἐτίτλοφόρηθη ὑπὸ τῆς βασιλίσσης ἐφημέριος τοῦ τάγματος, τὸν ὅρκον πίστεως καὶ ἀφρωσώσεως πρὸς τὴν βασιλίσσαν τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ τὸ τάγμα. Εἶτα κτυπήσας αὐτὸν μὲ τὸ βασιλικὸν σκήπτρον ἐπὶ τοῦ ὤμου ὁ ἀντιπροσωπεύων τὸν βασιλέα Πρόεδρος τῆς Γερουσίας περιέβαλε τὸ παρὰ τὴν οἰκονομίαν. Πάραυτα δ' ἐκκονοβόλησε τὸ φρούριον 21 κανονοβολήν. Ἐπαίανισεν ἡ ἐν τῷ θεωρεῖῳ ἱσταμένη βασιλικὴ μουσικὴ τὸ «Θεέ, σῶζε τὴν βασιλίσσαν!». Ἐκράυγασαν πάντες οἱ παρόντες καὶ αἱ κυραὶ αἱ προσκεκλημέναι «Ζήτω ἡ Βασιλίσσα!». Ὁ δὲ ἀρμοστής ἀναβὰς ἐ-

πὶ τοῦ βασιλικῷ θρόνου ἐξεφώνησε σύντομον πρὸς τὸν Ὑψηλότετον πρόεδρον λογίδριον εὐχαριστῶν ἐπὶ τῇ προσγενομένῃ αὐτῷ τιμῇ. Μεθ' οὗ, προσκυνοῦντες τὸν ἀρμοστήν, ἀνεχώρουν αἱ τάξεις ὅλαι τῶν ἀρχῶν κατὰ τὸ πρόγραμμα».

(Ἔπεται συνέχεια).

ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΑΚΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Ε'.

13 Ἰουλίου — 31 Δεκεμβρίου 1864.

Εἰσόδος τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἑπτανήσου εἰς τὴν Ἑθνικὴν Συνέλευσιν. — Ὑπουργεῖον Κανάρη — Ἐναρξίς τῆς συζητήσεως τοῦ Συντάγματος — Διάγγελμα τοῦ Βασιλέως — Ἀποθώρησις τῶν πληρεξουσίων τῆς ἀντιπολιτεύσεως — Ὁρκωδοσία τοῦ Βασιλέως — Τροποποιήσις τοῦ Ὑπουργεῖου — Ἀποστολὴ τοῦ Πρίγκιπος Ἰουλίου.

Τὴν 13ην Ἰουλίου ἡ Συνέλευσις προέβη εἰς τὴν νέαν ἐκλογὴν προέδρου, καὶ τοὶ μεγάλοι προσπάθειαι εἶχον καταβληθῇ ὑπὸ τῶν ὁρειῶν ὅπως μὴ κατορθωθῇ ἀπκρτία· ἀλλ' ἀποσκιρτήσαντος τοῦ Δημητρίου Χριστίδου μετ' οὐκ ὀλίγων πληρεξουσίων, κατορθώθη ἡ συμπλήρωσις τῆς Συνελεύσεως, καὶ ἐξελέχθη αὖθις Πρόεδρος ὁ Ἐπαμεινώνδας Δεληγιώργης διὰ ψήφων 164. Ὁ Χρηστίδης ἐψηφοφόρησεν μετὰ τῶν πεδινῶν, διότι οἱ ὁρειοὶ ἀφῆρσαν ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ κόμματος καὶ ἔδωκαν αὐτὴν τῷ Κουμουνδούρῳ.

Ληξιάσης ἐν τούτοις τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἐν Κερκύρᾳ ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου, ἐπανῆλθεν οὗτος εἰς Ἀθήνας τὴν 15ην Ἰουλίου, αἱ δὲ ἐν Ἑπτανήσῳ ἀρχαὶ ἦλθον εἰς ἄμεσον ἀνταπόκρισιν μετὰ τῶν ἐν Ἀθήναις ὑπουργίων. Τὴν δὲ 18ην Ἰουλίου ἀφίχθησαν εἰς Πειραιᾶ οἱ πληρεξούσιοι τῆς Ἑπτανήσου, προεχωρηκυίας δ' οὐσῆς τῆς ὥρας, ἀνῆλθον εἰς Ἀθήνας τὴν πρωίαν τῆς ἐπιούσης παρακολουθούμενοι ὑπὸ πλήθους πολιτῶν. Ἡ γενομένη αὐτοῖς ὑποδοχὴ ἐν Ἀθήναις ὑπῆρξεν ἐνθουσιωδестаτή, δοξολογία δ' ἐψάλη ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ αὐτῶν ἀφίξει. Τὴν μεθεπομένην ἐσυνεδρίασαν οἱ πληρεξούσιοι οὗτοι ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Προέδρου τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, καὶ προέβησαν εἰς τὴν ἐξελεγκτικὴν ἐκλογὴν αὐτῶν, ἣν ἐπεράτωσαν τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, ἐπικυρώσαντες ἀπάσας τὰς ἐκλογάς, τὴν δὲ 22αν Ἰουλίου ἐγένετο ἡ ὁρκωδοσία αὐτῶν καὶ κατέλαβον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Συνελεύσεως τὰς θέσεις των ἐν τῷ μίσῳ ζωρῶν ἀνευφημιῶν μεθ' ὥραν δὲ προσφώνησιν τοῦ Προέδρου τῆς Συνελεύσεως Δεληγιώργη, ἐγένετο

πανηγυρική συζήτηση, καθ' ἣν διεκρίθη ὁ ἐκ Δευκάδος πληρεξούσιος Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης, ἐκφωνήσας εὐφραδέστατον καὶ ἐνθουσιώδη λόγον.

Τὴν δ' ἐσπέραν τῆς 24ης Ἰουλίου προσεκληθῆναι εἰς τὰ ἀνάκτορα ὁ Κανάρης, καὶ ἔλαβεν ἐντολὴν νὰ σχηματίσῃ νέον ὑπουργεῖον, συνεννοηθεὶς δὲ μετὰ τοῦ Κουμουνδούρου προσελκύσαντος τὸ πλεῖστον μέρος τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἐπτανήσου, καὶ ἐξασφαλίσαντος διὰ τῆς ἐπικουρίας ταύτης τὴν πλειοψηφίαν ἐν τῇ Συνελεύσει, ὑπέβαλε τὴν ἐπιούσαν εἰς τὸν Βασιλέα τὸν ἐξῆς κατάλογον, γενόμενον ἀμέσως δεκτόν.

Κωνσταντῖνος Καράρης, Πρωθυπουργὸς καὶ ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν, *Ἀλέξανδρος Κουμουνδούρος*, ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν, *Θεόδ. Δηλιγιάννης*, ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, *Ἀνδρ. Χ. Λόντος*, ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης καὶ προσωρινῶς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, *Σωτ. Σωτηρόπουλος*, ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, καὶ *Ἀριστείδης Καραλάης*, ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν.

Τὸ ὑπουργεῖον Βάλθη, καὶ τοὶ καλῶς συγκροτημένον, διήνυσεν ἀσήμως τὸ ἑκατοντῆμερον τῆς ἐξουσίας του, ἐνεκα τῆς ἀπειρίας καὶ ἀδρανείας τοῦ προέδρου αὐτοῦ.

Λήγοντος τοῦ Ἰουλίου, ἤρξατο τέλος ἐν τῇ Ἑθνικῇ Συνελεύσει ἡ συζήτησις τοῦ Συντάγματος. Μετὰ σφοδρὰν συζήτησιν ἐπὶ τῶν πρώτων δύο ἄρθρων τοῦ σχεδίου, τῶν ἀφορώντων εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἐγένοντο ταῦτα δεκτὰ ὡς εἶχον προταθῆ, ἀπορριφθείσης τῆς προτάσεως τοῦ Γεωργίου Ἰακωβάτου περὶ ἐπανόδου τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως.

Τῇ 13 Αὐγούστου ἐγένετο ἡ ἀνανέωσις τοῦ προεδρείου τῆς Συνελεύσεως, ἐξελέχθη δὲ Πρόεδρος ὁ ὑποψήφιος τοῦ ὑπουργείου Ἰωάννης Μεσσινέζης διὰ ψήφων 182, τοῦ Δεληγιώργη λαβόντος ψήφους 141. Ἡ ἀντιπολίτευσις θορυβηθεῖσα ἐκ τῆς ἀπροσδοκῆτου ταύτης ἀποτυχίας, κατηγορεῖ τὴν Αὐλὴν ὡς ἐπεμβάσαν εἰς τὴν ἐκλογὴν, καὶ πείσανταν τοὺς πληρεξουσίους τῆς Ἐπτανήσου ὅπως ψηφίσωσιν ὑπὲρ τοῦ ὑπουργικοῦ ὑποψηφίου. Ὁ πληρεξούσιος Ναυπακτίας Εὐθύμιος Πλαστήρας διετύπωσε τὰ παράπονα ταῦτα ἐν ἐπιστολῇ, ἣν ἀπῆλθον ἀπευθείας πρὸς τὸν Βασιλέα. Τὸ ὑπουργεῖον ἔφερε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ ἐζήτησε τὴν ἀποδοκιμασίαν αὐτῆς, ἐπέτυχε δὲ τοῦτο διὰ μεγάλης πλειοψηφίας, διαδηλώσεις δὲ τινες ἐγένοντο ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως ἐν τε τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις.

Μετὰ τὸ σκάνδαλον τοῦτο, ἡ Συνέλευσις ἐξηκολούθησε τὴν συζήτησιν τοῦ Συντάγματος, φερομένη ἀντιφατικῶς ὅτε μὲν εἰς ἀποφάσεις δημοκρατικῆς φύσεως, ὅτε δὲ ὑπὲρ τῶν βασιλικῶν

προνομίων, ἡ δ' ἀντιπολίτευσις ἀνησύχει, καὶ ἐζητεῖ εὐκαιρίαν ὅπως προσβάλλῃ τὸ ὑπουργεῖον. Τὴν εὐκαιρίαν ταύτην ἐχορήγησεν αὐτῇ τὸ περὶ ἀφομοιώσεως τῆς Ἐπτανήσου ζήτημα, προκαλέσαν κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον σφοδρὰς συζητήσεις. Ὑποπτευομένη ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐπεθύμει τὴν ταχῆαν ἀποπεράτωσιν τοῦ Συντάγματος ὅπως διαλυθῇ ἡ Συνέλευσις, ἡ ἀντιπολίτευσις ἔφερεν εἰς τὸ μέσον τὸ ζήτημα τῆς ἀφομοιώσεως καὶ ἐπέμεινεν ἵνα διακοπῇ ἡ συζήτησις τοῦ Συντάγματος, ὅπως ψηφισθῶσι προηγουμένως οἱ ὀργανικοὶ νόμοι, ἧτοι ὁ ἐκλογικὸς, ὁ δημοτικὸς, καὶ οἱ τῆς ἀφομοιώσεως τῆς Ἐπτανήσου ἄλλ' ἐπειδὴ αἱ κατὰ τὰς συζητήσεις τοιαύτας παρεκτροπὴ εἶχον διεγείρει ἀγανάκτησιν παρὰ τοῖς πολιταῖς, τὸ ὑπουργεῖον ἐπωφελήθη τῆς τροπῆς ταύτης τῆς κοινῆς γνώμης, καὶ, συσκεφθὲν μετὰ τοῦ κόμητος Σπόνεκ, προέβη εἰς τὸ πραξικόπημα τῆς ἀποστολῆς εἰς τὴν Συνέλευσιν βασιλικοῦ διαγγέλματος μετὰ σχεδίου τῶν ὑπολειπομένων ἄρθρων τοῦ Συντάγματος ὅπως ἐκφέρῃ ἡ Συνέλευσις ἐντὸς δέκα ἡμερῶν τὴν ἐπ' αὐτῶν ψήφον της. Ἡ ἀντιπολίτευσις ἔμεινεν ἐμβρόντητος ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου τούτου κύπου, ἡ δὲ πλειοψηφία λαβοῦσα θάρρος, παρεδέχθη καὶ τὸν ἐν τῷ σχεδίῳ θεσμὸν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, διαμαρτυρηθείσης τῆς ἀντιπολιτεύσεως, καὶ ἐπεράτωσε τὴν συζήτησιν τοῦ Συντάγματος τῇ 19ῃ Ὀκτωβρίου, μετὰ τινων τροποποιήσεων, ὧν ἡ σπουδαιότερα ἦν ἡ προσθήκη τοῦ ἄρθρου 108, δι' οὗ ἐπετρέπετο ἡ ἀναθεώρησις τοῦ περὶ Συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας κεφαλαίου εἰς τὴν προσεχῇ βουλευτικὴν περιόδον, ἐὰν ἐζήτουν τὴν ἀναθεώρησιν ταύτην τὰ τρία τέταρτα τῆς Βουλῆς. Τὸ ἄρθρον τοῦτο κατάρθρωσεν ἡ ἀντιπολίτευσις νὰ εἰσαγάγῃ ἐν τῷ Συντάγματι, ὅπως ἐπιτύχῃ βραδύτερον τὴν κατάργησιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ὅπως καὶ ἐγένετο.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων διακοίνωσις τοῦ ἐπὶ τῶν ἑσωτερικῶν ὑπουργοῦ τῆς Ἀγγλίας λόρδου Ρῶσσελ πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις Πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας, δι' ἧς ἀπεκκλύπτετο ὅτι ὁ κόμης Σπόνεκ εἶχε ζητήσει ἵνα ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις μετέλθῃ τὴν ἠθικὴν αὐτῆς δύναμιν παρὰ τῇ Ἑθνικῇ Συνελεύσει, ἰδίως δὲ παρὰ τῷ καλουμένῳ «ἀγγλικῷ κόμματι,» ἵνα περάτωσι τὰς περὶ Συντάγματος συζητήσεις ἀνευ ματαιῶν ἀργοποριῶν ὁ δὲ λόρδος Ρῶσσελ ἐνετέλλετο τῷ Πρεσβευτῇ νὰ εἴπῃ τῷ κόμῃτι Σπόνεκ ὅτι ἡ Ἀράσσης Κυβέρνησις πρὸς οὐδὲν τῶν ἐν Ἑλλάδι κομμάτων διατελεῖ εἰς σχέσεις, καὶ ὅτι μόνον ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ Ρωσσίας πραγματεύεται περὶ τῶν γενικῶν τῆς Ἑλλάδος συμφερόντων. Ἡ ἀποκάλυψις αὕτη ἐπροξένησεν ἐν Ἑλλάδι χειρίστην ἐντύπωσιν, καὶ

ἐπηύξησε σπουδαίως τὴν κατὰ τοῦ κόμητος Σπόνεκ κατακραυγὴν.

Τὸ σύνολον τοῦ Συντάγματος ἀνεγνώσθη ἐν τῷ μέσῳ χειροκροτήσεων καὶ ἀνευφημιῶν, πρὶν ἢ ὅμως ἐπιψηφισθῇ, ἡ ἀντιπολίτευσις ἀπήτησεν ἵνα ἀναγνώσθῃ ἡ κατὰ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας διαμαρτυρήσεις αὐτῆς, διατάζοντας δὲ τοῦ Προέδρου, ἐδήλωσεν ὅτι, ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως, οἱ ἀπαρτίζοντες τὴν ἀντιπολίτευσιν πληρεξούσιοι δὲν ἤθελον ὑπογράψαι τὸ Σύνταγμα. Ὁ Πρόεδρος ἐπέτρεψε τότε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαμαρτυρήσεως, ἐν τῷ μέσῳ μεγάλων θορύβων καὶ κραυγῶν ἐκ μέρους τῶν ὑπουργικῶν πληρεξουσίων, καὶ τῆς μερίδος τῶν λεγομένων τότε *σπληνικῶν*, ἡτις ἐνθέρμως ὑπεστήριξε τὸν θεσμὸν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Μετὰ ταῦτα ἡ Συνέλευσις ἐπέψφισε τὸ σύνολον τοῦ Συντάγματος, ὃ δὲ Πρόεδρος ἀπήγγειλε τὸ ἀποτέλεσμα διὰ συγκινητικῶν λόγων.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ἐπέδωκε τῷ Βασιλεῖ τὸ ψηφισθὲν Σύνταγμα, συνοδευόμενος ὑπὸ δωδεκαμελοῦς ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως, ἐπὶ τούτῳ κληρωθείσης, ὃ δὲ Βασιλεὺς λαβὼν αὐτὸ ἀπήντησεν, ὅτι ἤθελε σκεφθῇ καὶ ἀπαντήσῃ.

Ἐν τούτοις ἡ Συνέλευσις ἐπελήφθη τῆς συζητήσεως τοῦ περὶ ἐκλογῆς Βουλευτῶν Νόμου ἐν τῷ μέσῳ ἀπεριγράπτου συγχύσεως καὶ διαρκoῦς θορύβου· πρὶν ἢ δὲ περατωθῇ ἡ συζήτησις αὕτη ὁ Βασιλεὺς ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως Διάγγελμα ἔχον οὕτω :

«Κύριε Πρόεδρε,

Ἐπιστρέφων τὸ κείμενον τοῦ ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ψηφισθέντος, καὶ διὰ Πρεσβεύσεως Αὐτῆς ἐπιδοθέντος Μοι πολιτικοῦ Συντάγματος, ἐκφράζω τὰς εὐχαριστίας Μου, δι' ἣν ἐπεδείξατο προθυμίαν εἰς τὴν ταχείαν ἐκπεραίωσιν τῶν συντακτικῶν ἔργων Τῆς.

«Αὐτοδεχόμενος τὸ Σύνταγμα τοῦτο, θέλω τὸ ὑπογράψαι καὶ ὁμῶστε τὸν ἐν αὐτῷ διαγραφόμενον ὄρκον.

«Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ὑπουργοί Μου Μοι παρέστησαν ὅτι ὑπάρχουσιν εἰσηγμένα εἰς τὴν Συνέλευσιν προτάσεις τινές, σκοποῦσαι τὴν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἐπιόντος ἔτους 1865 μέχρι τῆς συγκαλέσεως τῆς Βουλῆς συνταγματικὴν θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπικρατείας, καὶ τὴν προπαρασκευὴν τῆς ἐνεργείας τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, κατ' αἴτησιν τῶν ὑπουργῶν Μου προσδιώρισα ὡς ἡμέραν ὑπογραφῆς καὶ ὀρκωδοσίας Μου ἐπὶ τοῦ Συντάγματος τὴν δεκάτην ἑκτὴν τοῦ ἐπιόντος μηνὸς Νοεμβρίου, ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος δευτέραν.

«Ὁφείλω ἐν τούτοις πρὸ τούτου νὰ προκαλέσω τὴν προσοχὴν τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ δύο διατάξεων τοῦ Συντάγματος.

Παραστάσεις, ἀπευθυνθεῖσαι ἁρτίως πρὸς τὴν Κυβέρνησίν Μου, ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἄρθρῳ 2 τοῦ Συντάγματος τεθέντος ὅρου, καθ' ὃν οἱ λειτουργοὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Διιτικῆς Ἐκκλήσιας πρέπει νὰ ὦσι πολῖται Ἕλληνες.

«Παρακαλῶ, ἵνα ἡ ἀναγραφὴ τοῦ ὅρου τούτου με-

λετηθῇ αὐθις ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, οὐχὶ πρὸς σκοπὸν ἀθετήσεως δικαιωμάτων τῆς Ἐπικρατείας, ἀλλὰ πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἐνεργειῶν τῆς νομοτελεστικῆς ἐξουσίας, αἵτινες πάντοτε θέλουσι τείνει πρὸς τὴν ὑποστήριξιν τῶν δικαιωμάτων τούτων, ἐφ' ὅσον διεθνεῖς ὑποχρεώσεις δὲν περιώρισαν τυχὸν αὐτά.

«Κρίνων λυσιτελεῖ τὴν ἀνενόχλητον καὶ ὑπὸ μακρῶν χρονικῶν διαστημάτων μὴ παρακωλυομένην ἀναθεώρησιν ἐκείνων τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος, ὅσας ἡ ἐθνικὴ συνείδησις καὶ ἡ πεῖρα ἤθελε κρίνει διορθώσεως, ἀφίημι εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τὴν ἐπιψήφισιν πρακτικωτέρου τινὸς καὶ πρὸς τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα μᾶλλον συνάδοντος τρόπου ἀναθεώρησεως, τὸν ὁποῖον ἡ συνέσις τῆς Συνελεύσεως ἤθελεν ἐξεύρει.

«Διαθεθειμένος νὰ ἀφιερῶσω ἐς αἰεὶ πάσας τὰς δυνάμεις Μου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀγαπητῆς πατρίδος ἡμῶν, καὶ εὐχόμενος ἵνα τὸ νέον σύνταγμα διὰ τῆς εὐλακρίαν καὶ ἔμφρονος ἐνεργείας τῶν δι' αὐτοῦ ἀναγνωριζομένων ἐξουσιῶν συντελέσῃ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῆς, στέλλω πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τοὺς χαιρετισμούς Μου.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 31 Ὀκτωβρίου 1864.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Κ. ΚΑΝΑΡΗΣ, Πρόεδρος, Α. ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ, ΘΕΟΔΩΡ. Π. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ, Α. Χ. ΛΟΝΤΟΣ, Σ. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΡ. ΚΑΡΝΑΛΗΣ.»

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισεν ἵνα συζητήσῃ τὰς προτεινομένας ὑπὸ τοῦ Διαγγέλματος τροποποιήσεις μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς συζητήσεως τοῦ ἐκλογικοῦ Νόμου· ἀλλ' ἅμα ἐπέψφισθη οὗτος, οἱ *πεδινοὶ* ἀπήτησαν ἵνα προηγηθῇ καὶ ἡ συζήτησις τοῦ περὶ δημαρεισιῶν Νόμου, ἀπορριφθείσης δὲ τῆς προτάσεως ταύτης, ἤρξατο ἡ ἐπὶ τοῦ Διαγγέλματος συζήτησις, καὶ ἡ μὲν συμπολίτευσις ὑπεστήριξεν ὅτι ἔδει νὰ συζητηθῇ χωριστὰ ἐκάστη τῶν δύο προτάσεων, ἡ δὲ ἀντιπολίτευσις ἀπήτει νὰ γίνῃ μία συζήτησις καὶ μία ψηφοφορία ἐπὶ τοῦ ὅλου διαγγέλματος, ἐλπίζουσα ἵνα ἐπιτύχῃ οὕτω τὴν ἀπόρριψιν τῶν προτάσεων. Ἡ πλειοψηφία τῆς Συνελεύσεως ἀπεφάνθη καὶ αὐθις ὑπὲρ τῆς γνώμης τῆς συμπολιτεύσεως, οἱ δὲ *πεδινοὶ*, ἐκατὸν εἴκοσι τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, ἀπεχώρησαν διαμαρτυρηθέντες, καὶ δηλώσαντες ὅτι δὲν ἤθελον ἐπανελθεῖ πλέον.

Κατὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίαν τῆς Συνελεύσεως, κατορθωθείσης ἀπαρτίας ὑπὸ τῆς συμπολιτεύσεως, ἐγένετο ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸ Βασιλικὸν Διάγγελμα, καὶ ἡ μὲν πρώτη τροποποίησις ἐγένετο δεκτὴ, ἀπαλειφθέντος τοῦ ὅρου, καθ' ὃν οἱ λειτουργοὶ ἀπασῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησιῶν ὀφείλον νὰ ὦσι πολῖται Ἕλληνες, τὸ δὲ περὶ ἀναθεώρησεως ἄρθρον ἔμεινεν ὅπως εἶχε ψηφισθῇ, ἀποφανθείσης τῆς Συνελεύσεως, κατὰ πρότασιν τοῦ Θρακσουλίου Ζαΐμη, ὅτι δὲν ἐξεύρισκεν ἄλλον καταλληλότερον τρόπον ἀναθεώρησεως.

Τῇ 9ῃ Νοεμβρίου παρουσιάσθη εἰς τὸν Βασιλέα τὸ Προεδρεῖον τῆς Συνελεύσεως μετὰ τῆς

ἐπὶ τούτῳ κληρωθείσης ἐπιτροπῆς, καὶ ὑπέβαλε τὴν ἀπάντησιν τῆς Συνελεύσεως εἰς τὸ δευτερον Βασιλικὸν Διάγγελμα, ὃ δὲ Βασιλεὺς ἀπήντησεν ὅτι, καὶ τοὶ λυπούμενοι διότι ἡ Συνέλευσις δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν παρατήρησιν του περὶ ταχυτέρας ἀναθεωρήσεως, δὲν ἀπεποιεῖτο μολαταῦτα νὰ ὑπογράψῃ τὸ Σύνταγμα ὅπως ἐψηφίσθη.

Μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ περὶ δημοκρασιῶν Νόμου, ὑπελείποντο πρὸς συζήτησιν οἱ φορολογικοὶ Νόμοι, οἱ περὶ ἀφομοιώσεως τῆς Ἑπτανήσου καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1865, ἀλλ' ἔνεκεν τῆς ἀντιστάσεως τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἑπτανήσου κατὰ τῆς ἀμέσου ἀφομοιώσεως παρέλυσαν αἱ συνεδριάσεις τῆς Συνελεύσεως, καὶ ἡ ἐβδόμη παρῆλθεν ἄνευ συνεδριάσεως, ἔνεκα τῆς ἐλλείψεως ἀπαρτίας, μέχρι τῆς ὁρισθείσης ἡμέρας διὰ τὴν ὀρκοδοσίαν τοῦ Βασιλέως.

Κατὰ τὸ ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Συνελεύσεως πρόγραμμα ὁ Βασιλεὺς μετέβη περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς 16ης Νοεμβρίου εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων, καὶ ἔδωκε τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 43 τοῦ Συντάγματος ὁρισθέντα ὄρκον, μετὰ τοῦτο δὲ ὁ Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ἐκήρυξε τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

Ἡ Ἑθνικὴ Συνέλευσις, καταναλώσασα τὰς πλείστας συνεδριάσεις αὐτῆς εἰς ματαιὰς συζητήσεις καὶ φατριαστικὰς ἀντεγκλήσεις, δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς προσδοκίας τοῦ ἔθνους, διόκησεν ὁμῶς τὸ Κράτος κατὰ τὴν μεσοδασυλείαν οἰκονομικώτατα, καὶ ἐὰν αἱ κατόπισθε Κυβερνήσεις ἠκολούθουν τὸ παράδειγμα αὐτῆς, ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Ἑλλάδος θὰ ἦτο τὴν σήμερον ἀνθηροτάτη.

Ἐκλιπούσης τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, ἤρξατο νὰ ἀναφαίνεται ἡ μεταξὺ τῶν ὑπουργῶν ὑποκαίουσα διαίρεσις, πρῶτος δὲ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν Θεόδωρος Δηλιγιάννης, μὴ συμβιβάζομενος πρὸς τοὺς συναδέλφους του, ἔδωκε τὴν παραίτησιν του, καὶ ἀνεπληρώθη τῇ 29ῃ Νοεμβρίου ὑπὸ τοῦ Δημοτηρίου Μπουντούρη, τέως πληρεξουσίου Ὑδρας. Ἡ ἀναπλήρωσις αὕτη ἐγένετο κατὰ συνεννόησιν τοῦ Κουμουνδούρου μετὰ τοῦ κόμητος Σπόνεκ, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ὅστις ἀπῆτει τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο διὰ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικόλαον. Οὐχ ἥττον ἀπεσοβήθη ἡ ὑπουργικὴ κρίσις, ἐξεδόθη δὲ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργεῖου πολιτικὸν πρόγραμμα ἐν εἰδῇ ἐγκυκλίου πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Κράτους.

Λήγοντος τοῦ Δεκεμβρίου, ἐδημοσιεύθησαν ὀκτὼ Βασιλικά διατάγματα, ἀφορῶντα εἰς τὴν ἀφομοίωσιν τῆς Ἑπτανήσου ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς τελωνειακῆς καὶ λογιστικῆς νομοθεσίας (διατηρηθέντων τῶν ἐκεῖ δασμῶν ἐπὶ τοῦ ἐλαίου καὶ τῆς σταφίδος), τῆς ἀστυκῆς καὶ ἐξωτερικῆς ὑγειονομίας, καὶ τῆς ταχυδρομικῆς νομοθεσίας, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐγκατάστασιν τῶν

οἰκονομικῶν, ὑγειονομικῶν, καὶ ταχυδρομικῶν ἀρχῶν, καὶ τὴν ἐξομοίωσιν τῶν μισθῶν. Δι' ἐτέρου Διατάγματος ὠρίσθησαν ἐν Ἑπτανήσῳ τέσσαρες Νομοὶ, ἦτοι ὁ Νομὸς Κερκύρας, ὁ Νομὸς Κεφαλληνίας, ὁ Νομὸς Ζακύνθου, καὶ ὁ Νομὸς Λευκάδος. *)

Ἐν τούτοις, ἡ μὴ εὐχάριστος κατάστασις τῶν πραγμάτων, καὶ ἡ κατὰ τοῦ κόμητος Σπόνεκ ὁσημέραι αὐξοῦσα δυσἀρέσκεια, ἐπροκάλεσαν ἐκ μέρους τῆς ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως φιλικὰς παρατηρήσεις καὶ συμβουλὰς πρὸς τὴν αὐλὴν τῆς Κοπεναγῆς, ὃ δὲ Βασιλεὺς τῆς Δανίας Χριστιανός, ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰουλίου ὅπως ἐπισκεφθῇ τὴν Ἑλλάδα, ἐπεφόρτισεν αὐτὸν ἵνα ἐξετάσῃ ἐκ τοῦ πλησίον τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων καὶ βεβαιωθῇ ἐὰν τῶντι ἡ παρουσία τοῦ κόμητος Σπόνεκ παρεκώλυε τὴν βελτίωσιν αὐτῶν. Ὁ Πρίγκηψ ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας τὴν 31ην Δεκεμβρίου καὶ κατέλυσε εἰς τὰ ἀνάκτορα, προέβη δὲ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ ἐντολῆς μετὰ θάρρους, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μετὰ τῆς δεούσης περισκέψεως, διότι ἀπροκαλύπτως προσεκάλει εἰς τὰ ἀνάκτορα διαφόρους πολιτευομένους καὶ ἀνέκρινεν αὐτοὺς περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων.

ΜΙΧ. Γ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΛΟΡΔΟΥ ΙΔΔΕΣΛΑΪ

Ὁ ἄρτι ἀποθανὼν ἐπίσημος πολιτικὸς ἀνὴρ Στάφφορντ Νόρθκοτ ἦτο ἀπόγονος σειρᾶς ὅλης ἐπαρχιωτῶν εὐγενῶν. ἤρξατο δὲ τοῦ πολιτικοῦ σταδίου μετὰ τὸ 1841 ὡς ἰδιαιτέρος γραμματεὺς τοῦ Γλάδστωνος, οὗτινος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐγένετο ἀντίπαλος ἐν τῇ βουλῇ τῶν κοινοτήτων. Κατὰ τὸ 1885 εἰσῆλθεν ἐν τῇ βουλῇ τῶν Λόρδων ὑπὸ τὸν τίτλον λόρδος Ἰδδεσλαΐ. Ἐκ τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων σταχυολογοῦμεν χαρακτηριστικὰ τινα τοῦ βίου τοῦ ἀνδρός.

«Ὡς πάντες οἱ ἐπιφανεῖς ἄνδρες τῆς χώρας μας, γράφουσι τὰ «Ἡμερήσια νέα», ὁ λόρδος Ἰδδεσλαΐ κατεγίνετο καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν μετὰ μεγίστου ζήλου. Ἐν τινι αὐτοῦ λόγῳ ἀπαγγελέντι πρὸ διετίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Εἰμβούργου, οὗτινος διετέλει πρύτανης, συχνότατα παρέθετο τεμάρχια τοῦ Ορατίου καὶ Λουκιανῶ, καὶ στενάζων ὡμολόγησεν, ὅτι ἐλυπεῖτο μὴ δυνάμενος νὰ καλλιεργῇ τὰς φιλολογικὰς του μελέτας ἐν τοῖς κοινοβουλευτικαῖς ἀγῶσι, διότι «φεῦ! τὰ σύγχρονα ἤθη ἐξωθέλισαν ἐκ τῆς βου-

*) Τὸ Διάταγμα τοῦτο ἐτροποποιήθη κατόπιν τῆς τοῦ ἀπὸ 9 Ἰανουαρίου 1866 Νόμου, καταργήσαντος τὸν Νομὸν Λευκάδος.